

علی رضا علوی تبار

اقتصاد سیاسی و خط مشی گذاری عمومی

با نگاهی به ایران

نشرنی

سرشناسه: علوی تبار، علیرضا ۳۹ -
 عنوان و پدیدآور: اقتصاد سیاسی و خدایان عمومی (با نگاه به ایران) /
 علیرضا علوی تبار.
 مشخصات نشر: تهران، نشر نی، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری: ۱۱۹ ص.
 شابک: 978-964-185-508-8
 وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 موضوع: سیاست اقتصادی - جنبه های سیاسی، Economic policy
 Political aspects - ایران - سیاست اقتصادی، Iran
 Economic policy: ایران - روابط اقتصادی، Iran
 Foreign economic relations: ایران - اوضاع اقتصادی،
 Iran - Economic conditions.
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ الف ۸ ع / HC۴۷۵
 رده بندی دیویی: ۳۳۰/۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۶۵۳۳۳

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

اقتصاد سیاسی و خط نسی‌گذاری عمومی

(با نگاه به ایران)

علی‌رضا علوی تبار

استاد دانشگاه محیط زیست

چاپ اول تهران، ۱۳۹۶

تعداد ۷۰۰ نسخه

چاپ و صحافی پردیس دانش

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزئاً،

به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی)

بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

شابک ۹۷۸ ۹۶۴ ۱۸۵ ۵۰۸ ۸

www.nashreny.com

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: اقتصاد سیاسی، به عنوان یک برنامه پژوهشی
۱۳	چکیده
۱۳	مقدمه
۱۴	ادعاها و روش
۱۵	مفهوم و کاربرد اصطلاح «اقتصاد سیاسی»
۱۵	الف. نام قدیمی علم اقتصاد
۱۵	ب. جهت‌گیری خاص روش شناختی در مباحث اقتصادی
۱۶	پ. برخی دیدگاه‌ها و نظریه‌های خاص در چارچوب نگاه شکارسی به اقتصاد
۱۷	ت. شاخه‌ای میان‌رشته‌ای از علوم اجتماعی
۱۹	دیدگاه‌های مختلف در اقتصاد سیاسی
۲۱	۱. نظریه‌های انتخاب عمومی و انتخاب جمعی
۲۱	۲. گرایش‌های مختلف مارکسیستی
۲۳	۳. نظریه نهادگرایی جدید
۲۴	۴. نظریه اقتصاد رفاه
۲۶	۵. چندگانه‌گرایی و رسته‌گرایی (صنف باوری)
۲۷	۶. دیدگاه حکومت‌گرایی
۲۸	ارزیابی دیدگاه‌های طرح شده در زمینه اقتصاد سیاسی

نکته اول	۳۱
نکته دوم	۳۱
الف. هسته سخت برنامه پژوهشی اقتصاد سیاسی	۳۴
ب. رهنمودهای ایجابی برنامه پژوهشی اقتصاد سیاسی	۳۵
پ. کمربند محافظ برنامه پژوهشی اقتصاد سیاسی	۳۶
ث. رهنمودهای سلبی برنامه پژوهشی اقتصاد سیاسی	۳۶
منابع	۳۷

فصل دوم: الگوی اقتصاد سیاسی تبیین خط مشی گذاری عمومی	۴۱
چکیده	۴۱
مقدمه	۴۱
خط مشی و خط مشی گذاری عمومی	۴۲
منابع	۶۱

فصل سوم: طبقات اجتماعی و خط مشی گذاری عمومی	۶۳
چکیده	۶۳
مقدمه	۶۳
طبقه و طبقه اجتماعی	۶۵
۱. نوع عامل تولید در تملک اعضای طبقه	۶۶
۲. نقشی که اعضای طبقه در تصمیم گیری در تخصیص منابع دارند	۶۷
۳. میزان قدرت در تعیین قیمت ها در بازار	۶۷
طبقه و خط مشی گذاری عمومی	۷۲
منابع	۷۶

فصل چهارم: ساختار حقوقی و نهادی نظام جمهوری اسلامی ایران	۷۷
چکیده	۷۷
مقدمه	۷۷
ساختار حکومت	۷۸
منابع	۸۶

۸۷	فصل پنجم: طبقات اجتماعی و تحولات آن در ایران امروز
۸۷	چکیده
۸۷	مقدمه
۸۸	طبقات در آئینه آمار
۹۹	از طبقه به طبقه اجتماعی
۱۰۲	منابع
۱۰۳	فصل ششم: نگرش‌ها و گرایش‌های اقتصادی در ایران امروز
۱۰۳	چکیده
۱۰۳	مقدمه
۱۰۴	طبقه‌بندی و معیارهای آن
۱۰۶	مالکیت عوامل تولید
۱۰۷	سازوکار تخصیص منابع و سرمایه‌گذاری
۱۰۸	بنیان‌ها و جهت‌گیری حقوقی
۱۰۹	جایگاه حکومت در اقتصاد
۱۱۱	معیار اصلی در ارزیابی خط‌مشی‌های اقتصادی
۱۱۳	منابع نظری

پیشگفتار

مجموعه‌ای که اینک در برابر شما قرار دارد، درس‌گفتارهایی است که به صورت مقالات مستقر از یکدیگر آمادۀ انتشار شده‌اند. مقالات این مجموعه در عین استقلال از نوعی پیوستگی و ارتباط درونی برخوردارند. همان‌طور که مشاهده خواهید کرد برخی از مقاله‌ها مقایسه‌ای منطقی برای مقاله‌های دیگرند. از طرف دیگر برخی مباحث که در یک مقاله بدون توضیح و استدلال آورده شده‌اند در مقاله دیگری موجه شده و تفصیل و توضیح می‌یابند. هدف این مجموعه برداشتن گامی محدودی برای درک عمیق‌تر مجموعه خط مشی‌هایی است که در سال‌های پس از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷، در ایران به اجرا درآمده‌اند. سه مقاله نخست رنگ و بوی نظری دارند و کم و بیش عام و کلی به طرح مطلب می‌پردازند. هدف این بوده است که منظره‌ای از مفاهیم و سازه‌ها و گزاره‌ها ارائه گردد که بتوانند ما را در درک خط مشی‌های عمومی و توضیح چرایی و چگونگی وقوع آن‌ها یاری رسانند. اما سه مقاله بعدی می‌کوشند تا چارچوب طرح شده در مباحث نظری را در مورد خاص ایران به کار گرفته و داده‌های موجود را در قالب آن‌ها تنظیم کرده و درک روشنی از آن‌ها ارائه دهند.

آنچه در مورد این مجموعه می‌توان گفت این است که بیش‌تر از آن‌که

پاسخی به پرسش‌ها دهد، پرسش‌های تازه‌تری در ذهن ایجاد می‌کند. جای خالی مباحث بسیاری وجود دارد که امیدوارم به‌زودی برای ارائه دیدگاه‌هایی در مورد آن‌ها اقدام کنم. به کمبودها و نقص‌های کار معترفم و نگاه نقاد خوانندگان را هدیه‌ای به خود تلقی می‌کنم. امیدوارم در نتیجه نقد‌هایی که بر این مجموعه می‌شود، گامی به سوی درک بهتر حقیقت بردارم. با این امید به نسبت وگو با خوانندگان بزرگوار پرداخته‌ام که شاید در نتیجه این گفت‌وگوها به حقیقت نزدیک‌تر شوم. همان‌طور که آن صدای قدسی گفته بود یافتن حقیقت مقدمهٔ رها است: «حقیقت را خواهید یافت و حقیقت شما را آزاد خواهد کرد».

لازم می‌دانم این خود را به برادر عزیزم دکتر علی رضایی به یاد آورم و از مدیریت محترم نشر بنام رهنما کوشندگان این انتشاراتی معتبر و مؤثر تشکر کنم.